

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedkyně senátu Mgr. Šárky Petrové a soudců JUDr. Jiřího Petržálka a Mgr. Evy Drahorádové ve věci

žalobkyně:

██████████, IČO ██████████
sídlem ██████████
zastoupená advokátem Mgr. Michalem Kádou
sídlem Eliščíno nábřeží 304/17, 500 03 Hradec Králové

proti

žalované:

██████████, narozená ██████████
bytem ██████████
zastoupená advokátem JUDr. Petrem Přikrylem
sídlem Poděbradovo nám. 1374/8, 796 01 Prostějov

o nahrazení projevu vůle

o odvolání žalobkyně a žalované proti rozsudku Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou ze dne 2. 11. 2023 č. j. 13 C 495/2022-150

takto:

- I. Rozsudek okresního soudu se ve výroku pod bodem I **potvrzuje**.
- II. Rozsudek okresního soudu se ve výrocích pod body II, III a IV **mění** takto:

Žalobkyně je povinna nahradit žalované do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalované náklady řízení před okresním soudem ve výši 61 922 Kč.

Žalobkyně je povinna nahradit České republice na účet Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou náklady řízení v částce 3 049,53 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku.

- III. Žalobkyně je povinna nahradit žalované do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám zástupce žalované náklady odvolacího řízení ve výši 11 025,50 Kč.

Odůvodnění:

1. Shora označeným rozsudkem okresní soud zamítl žalobu, kterou se žalobkyně domáhala nahrazení projevu vůle žalované k uzavření smlouvy o zajištění služeb poslance, jejímž předmětem měl být závazek asistentky zajistit pro poslankyni služby asistenta podle požadavků a pokynů poslankyně a závazek poslankyně hradit za to asistentce odměnu ve výši 35 000 Kč měsíčně, a smlouvy o zajištění služeb poslance, jejímž předmětem měl být závazek poslankyně uhradit asistentce náklady za internet a telefon v souvislosti s výkonem funkce asistenta poslance v plné výši dle doložených skutečných nákladů (výrok I). Žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení (výrok II), žalobkyni uložil povinnost zaplatit České republice – Okresnímu soudu v Rychnově nad Kněžnou na náhradě nákladů řízení částku 1 524,80 Kč (výrok III) a žalované uložil povinnost zaplatit České republice – Okresnímu soudu v Rychnově nad Kněžnou na náhradě nákladů řízení částku 1 524,80 Kč (výrok IV).
2. Žalobkyně se žalobou domáhala nahrazení projevu vůle žalované, aby došlo k naplnění smluv o budoucích smlouvách, obsahujících závazek účastnic, že po zvolení žalované do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky ve volbách konaných v roce 2021 uzavřou smlouvy, na základě kterých bude žalobkyně pro žalovanou vykonávat funkci asistentky poslankyně a žalovaná uhradí žalobkyni v souvislosti s výkonem této funkce náklady na internet a telefon, a to nejpozději do jednoho měsíce ode dne, kdy žalované vznikne mandát poslankyně. Tento mandát vznikl žalované po volbách do poslanecké sněmovny ke dni 9. 10. 2021. V návaznosti na tuto skutečnost tak žalobkyni a žalované vznikla povinnost realizační smlouvy uzavřít nejpozději do 9. 11. 2021. Účastnice tak povinnost k uzavření budoucí smlouvy nenavázaly na předchozí výzvu, ale na jiné předpoklady, jako je uplynutí času od naplnění podmínky. Žalovaná však žalobkyni dopisem ze dne 8. 11. 2021 sdělila, že realizační smlouvy neuzavře. Žalobkyně na tento dopis reagovala přípisem ze dne 30. 9. 2022, v němž jí opětovně připomněla její povinnost smlouvy uzavřít. Před zasláním tohoto přípisu žalovanou vyzývala k uzavření smluv dle smlouvy o smlouvě budoucí ústně, a to dne 18. 10. 2021 a dne 14. 11. 2021. Žalovaná však této své povinnosti nedostála. Žalovaná se žalobou nesouhlasila. Namítala, že žalobkyně neprokázala, že by jí řádně ve stanovené lhůtě vyzvala k uzavření předmětných smluv. Poukázala na skutečnost, že ke zvolení žalované došlo 9. 10. 2021 a k uzavření smluv mělo tedy dojít nejpozději do jednoho měsíce, tedy do 9. 11. 2021. V tomto termínu by tedy případně měla žalobkyně žalovanou k uzavření smluv vyzvat. Dovozovala, že v dané věci došlo k prekluzi práva na uzavření smlouvy. Namítala také, že některá z ustanovení smlouvy, která jsou uvedena v petitu žaloby, smlouva o smlouvě budoucí neobsahuje. Dále poukázala na dopis ze dne 8. 11. 2021 adresovaný žalobkyni, ve kterém jí vysvětlila, že s ní nemůže uzavřít žádné smlouvy, neboť došlo na její straně ke změně okolností. Žalobkyně na dopis nereagovala, odmlčela se, z čehož žalovaná usuzovala, že vzala na vědomí, že závazek na uzavření smlouvy zanikl. Okresní soud se zabýval jednak skutečností, zda žalobkyně vyzvala žalovanou k uzavření realizačních smluv ve lhůtě jednoho roku ve smyslu ustanovení § 1785 občanského zákoníku, a dále tím, zda v mezidobí došlo ke změně okolností, z nichž strany při vzniku závazku ze smlouvy o smlouvě budoucí vycházely, a to do té míry, že na zavázané straně nadále nelze rozumně požadovat, aby smlouvu uzavřela. Okresní soud po provedeném dokazování dospěl k závěru, že žalobkyně neunesla své důkazní břemeno, když neprokázala, že vyzvala žalovanou k uzavření smluv ve lhůtě jednoho roku, tedy do 9. 10. 2022. Zabýval se formou i náležitostmi takovéto výzvy a uzavřel, že v dané věci k učinění určité

a srozumitelné výzvy nedošlo. Okresní soud připustil, že žalobkyně možná žalovanou oslovila na konferenci dne 14. 11. 2021, ale obsah tohoto dialogu dostatečně prokázán nebyl a nebylo tedy možné uzavřít, že žalobkyně žalovanou vyzvala k uzavření realizačních smluv platně. Poukázal také na skutečnost, že žalobkyně do doby, než byla poučena o nezbytnosti prokazovat existenci takové výzvy, se otázkou výzvy nezaobírala, ani ji ve svých podáních netvrdila. Ani v dopise ze dne 30. 9. 2022 adresovaném žalované výzva obsažena není, chybí jakákoliv zmínka o tom, že byla učiněna kdykoliv před tím. Okresní soud dále zdůraznil, že i kdyby ze strany žalobkyně bylo prokázáno, že žalovanou v zákonné lhůtě vyzvala k uzavření realizačních smluv, přesto by žaloba musela být zamítnuta, neboť povinnost uzavřít realizační smlouvy zanikla současným splněním dvou předpokladů. Za prvé se změnila okolnosti, ze kterých strany vycházely při uzavření smlouvy o smlouvě budoucí, a za druhé po žalované již nelze rozumně požadovat, aby budoucí smlouvu uzavřela. Okresní soud vycházel ze skutečnosti, že účastnice smlouvu uzavíraly v době, kdy byla žalobkyně členkou hnutí [REDAKCE] (dále jen [REDAKCE]) a zároveň předsedkyní krajské organizace. Vztahy mezi účastnicemi byly v tomto období nejen kolegiální, ale i přátelské. Po uzavření smlouvy však žalobkyně byla vyloučena z hnutí [REDAKCE], přičemž nešlo, dle názoru okresního soudu, nepostřechnout, že toto vyloučení bylo výrazně konfliktní. Za ještě zásadnější změnu okolností okresní soud však považoval změnu vztahu samotných účastnic. Okresní soud dospěl k závěru, že vztahy mezi účastnicemi jsou významně narušeny a panuje mezi nimi značná nedůvěra. V tomto směru zdůraznil, že postavení asistentky poslance je sice vztahem smluvním, avšak založeným primárně na principu vzájemné důvěry mezi poslancem a jeho asistentem. Proto se jeví jako nepředstavitelné, že by funkci asistenta poslance mohl vykonávat někdo, jehož vztahy jsou s poslancem vzájemně nepřátelské či konfliktní. Žalobkyně měla zajišťovat žalované zejména organizování poslaneckých dnů a zajišťování styku s občany. Takovou službu si nelze bez elementární důvěry mezi účastnicemi představit. Za dané situace okresní soud uzavřel, že nelze rozumně požadovat, aby žalovaná se žalobkyní smlouvu uzavírala, protože jediným výsledkem takového rozhodnutí by byl ještě o to horší vztah mezi účastnicemi, nezbytně vedoucí k dalším konfliktům a sporům, protože by účastnice nemohly efektivně spolupracovat.

3. Proti shora uvedenému rozsudku podala žalobkyně odvolání. Namítala, že závěry okresního soudu jsou chybné, pokud jde o výzvu žalované ze strany žalobkyně k uzavření smluv dle smlouvy o smlouvě budoucí. Poukázala na výpovědi svědků, z nichž dovozovala, že bylo prokázáno, že žalobkyně vyzvala žalovanou k uzavření realizačních smluv ústně dne 18. 10. 2021 při schůzce v kanceláři v budově [REDAKCE] v [REDAKCE] a ústně dne 14. 11. 2021 v [REDAKCE] v [REDAKCE]. Všechny výpovědi se v základních skutečnostech shodovaly, jednoznačně z nich vyplynulo, kým byla výzva učiněna, komu byla směřována, kdy a kde se tak stalo. Jelikož mezi účastnicemi nebyla uzavřena žádná další smlouva o smlouvě budoucí, je i nepochybné, k jaké smlouvě se výzva vztahovala. Žalobkyně nicméně zdůraznila, že účastnice nenavázaly vznik povinnosti uzavřít smlouvy na předchozí výzvu, ale právě na uplynutí času od naplnění podmínky – jeden měsíc ode dne vzniku mandátu poslankyně žalované. V tomto směru odkazovala na odbornou literaturu i rozhodnutí Nejvyššího soudu ze dne 15. 5. 2004 sp. zn. 32 Odo 553/2003. Upozornila, že této skutečnosti odpovídá i jednání žalované, která dne 8. 11. 2021 odeslala dopis žalobkyni, z něhož vyplývá, že si byla vědoma své povinnosti uzavřít dané smlouvy. Dovožovala, že žalované vznikla povinnost dané smlouvy uzavřít i bez zaslání výzvy. Odmítla názor okresního soudu odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 32 Odo 1657/2005, že by sjednáním smluvní pokuty za prodlení s uzavřením smluv byl vyloučen prekluzivní charakter sjednané měsíční lhůty a žalobkyně tak byla vázána prekluzivní lhůtou zákonnou v době jednoho roku. Uvedla, že zmiňované rozhodnutí na tuto věc

aplikovatelné není. Pokud jde o změnu okolností, za nichž byla smlouva uzavřena, namítala, že se jedná o pouhé úvahy okresního soudu. Doplnila, že práce asistenta není podmíněna členstvím v politické straně nebo hnutí. Předsednictvo hnutí [REDAKCE] nejprve odsouhlasilo kandidátní listinu, kterou žalobkyně sestavovala, a jako lídra navrhla žalovanou. Následně využívalo práce žalobkyně ve volební kampani a jistě vědělo o uzavření smlouvy o smlouvách budoucích mezi žalobkyní a žalovanou. V okamžiku úspěchu žalované ve volbách však účelově vyloučilo žalobkyni z hnutí [REDAKCE], v důsledku čehož došlo k narušení dobrých vztahů mezi účastnicemi tohoto řízení, což uvedla i sama žalovaná. Namítala, že důvody, které vedly k jejímu vyloučení, nikdy nebyly prokázány nebo doloženy. Navrhla, aby odvolací soud rozsudek soudu okresního změnil tak, že žalobě vyhovějí a nahradí projev vůle žalované k uzavření předmětných smluv.

4. Proti shora uvedenému rozsudku podala odvolání také žalovaná, a to pouze do výroků II a IV. Nesouhlasila s tím, že by v daném případě byly dány důvody ve smyslu § 150 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“). Namítala, že kdyby žalobkyně navrhla všechny svědecké výpovědi k prokázání existence výzvy k uzavření smluv o smlouvách budoucích najednou, nemusela se konat další jednání, čímž by se podstatně zkrátilo celé řízení a tím samozřejmě náklady s tím spojené. Připomněla, že o výzvách navíc začala žalobkyně mluvit až po poučení ze strany okresního soudu. Poukázala také na skutečnost, že žalobkyně jí nezaslala v tomto směru žádnou písemnou výzvu, ani jinak se jí nezmínila, že pro ni chce pracovat. I v rámci předžalobní výzvy chtěla žalobkyně uhradit pouze smluvní pokutu. Zdůraznila, že k tomuto postoji žalobkyně je nutno při rozhodnutí o nákladech řízení přihlídnout. Poukazovala na to, že žalobkyně nebyla osvobozena od soudních poplatků. Od svého právního zástupce byla jistě poučena, že s podanou žalobou jsou spojeny nejen její náklady na právní zastoupení, ale rovněž náklady žalované na její právní zastoupení. Dále (s ohledem na argumentaci okresního soudu) doplnila, že žalobkyně zastávala funkci vedoucí krajské organizace [REDAKCE], kdy z titulu své funkce měla na starost organizaci voleb, komunikaci s jednotlivými členy a další agendu, která vyplývá z tohoto zařazení. Nelze tedy tvrdit, že žalobkyně pro žalovanou pracovala. Vedle této funkce pracovala jako asistentka poslance [REDAKCE], za což byla náležitě odměňována. Také nábytek, kterým se zařizovala kancelář žalované, byl nábytkem, který se stěhoval z původně pronajaté kanceláře poslance [REDAKCE]. Tvrdila, že žalobkyně pro ni žádný nábytek nekupovala, ani nezařizovala kancelář. Navrhla, aby Krajský soud v Hradci Králové změnil rozhodnutí okresního soudu ve shora citovaných výrocích, a to tak, že se žalované přiznává náhrada nákladů řízení a žalobkyně se zavazuje k náhradě nákladů České republiky – Okresnímu soudu v Rychnově nad Kněžnou spočívajících ve svědečném, a to v celkové částce 3 049,60 Kč.
5. Krajský soud jako soud odvolací (§ 10 odst. 1 o. s. ř.) po zjištění, že odvolání je přípustné (§ 201 o. s. ř.), obsahuje všechny podstatné náležitosti (§ 205 o. s. ř.) a je podáno osobou oprávněnou a včas (§ 201 a § 204 o. s. ř.), projednal odvolání při jednání (§ 214 odst. 1 o. s. ř.). Přezkoumal napadený rozsudek i jemu předcházející řízení v mezích, ve kterých se žalobkyně i žalovaná jakožto odvolatelky domáhaly jeho přezkoumání (§ 212 o. s. ř.), a přihlížel přitom i k důvodům, které nebyly v odvolání uplatněny (§ 212a odst. 1 o. s. ř.). Odvolání žalobkyně neshledal opodstatněné, odvolání žalované však shledal důvodným.
6. Odvolací soud se zcela ztotožnil se závěrem soudu okresního, že po uzavření smlouvy o smlouvě budoucí došlo k takové změně okolností, z nichž původně strany při vzniku závazku ze smluv o smlouvách budoucích vycházely, že na závazané straně nelze rozumně požadovat, aby smlouvy uzavřela. Pro stručnost lze k této otázce plně odkázat na přílehlavé odůvodnění napadeného rozsudku, k jehož doplnění a k odvolacím námitkám dodává odvolací soud následující.

7. Dle § 1785 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku (dále jen „o. z.“), smlouvou o smlouvě budoucí se nejméně jedna strana zavazuje uzavřít po vyzvání v ujednané lhůtě, jinak do 1 roku, budoucí smlouvu, jejíž obsah je ujednán alespoň obecným způsobem.
8. Dle § 1786 o. z. zavázané straně vzniká povinnost uzavřít smlouvu bez zbytečného odkladu poté, co ji k tomu vyzve oprávněná strana v souladu se smlouvou o smlouvě budoucí.
9. Dle § 1787 odst. 1 věta první o. z. nesplní-li zavázaná strana povinnost uzavřít smlouvu, může oprávněná strana požadovat, aby obsah budoucí smlouvy určil soud nebo osoba určená ve smlouvě.
10. Dle § 1788 odst. 1 o. z. nevyzve-li oprávněná strana zavázanou stranu k uzavření smlouvy včas, povinnost uzavřít budoucí smlouvu zaniká.
11. Dle § 1788 odst. 2 o. z. změni-li se okolnosti, z nichž strany při vzniku závazku ze smlouvy o smlouvě budoucí zřejmě vycházely, do té míry, že na zavázané straně nelze rozumně požadovat, aby smlouvu uzavřela, povinnost uzavřít budoucí smlouvu zaniká. Neoznámí-li zavázaná strana oprávněné straně změnu okolností bez zbytečného odkladu, nahradí oprávněné straně škodu z toho vzniklou.
12. Samotná zákonná úprava volí v obecné rovině odlišný přístup k obligaci založené smlouvou o smlouvě budoucí, na niž se hledí jako na přípravnou (pactum preparatorium), a k obligaci založené hlavní (realizační) smlouvou. Při smlouvě o smlouvě budoucí chrání více zavázanou stranu, a to jak pojetím změny okolností, tak stanovením jejího právního důsledku, kdy obligace zaniká, aniž je zavázaná strana nucena v tom směru učinit nějaký právní úkon. Naproti tomu při hlavní smlouvě se sleduje zásada, že obligace samovolně zanikne, jen stane-li se plnění následně nemožným. Změna okolností ve smyslu § 1788 odst. 2 o. z. může tedy přímo způsobit zánik závazku ze smlouvy o budoucí smlouvě. Toto ustanovení předvídá proměnlivost práv a povinností vyplývajících ze závazkových vztahů. Pokud jde o samotnou změnu okolností, pak relevanci mají ty okolnosti, z nichž strany při uzavření smlouvy vycházely. Jde o okolnosti, které stranám při uzavření smlouvy musely být známy nebo které strany měly a mohly alespoň předvídat, v porovnání s těmi, jež posléze skutečně nastaly. K vyvolání následku ve formě zániku povinnosti uzavřít budoucí smlouvu je nutné, aby ze situace (z průběhu kontraktačního procesu, z textace uzavřené smlouvy, případně i z širších okolností, např. aktuální ekonomické situace či postavení jedné ze stran v okamžiku uzavírání smlouvy) bylo zřejmé, že konkrétní okolnost měla na rozhodování smluvních stran vliv. Relevanci změny konkrétních okolností je třeba posuzovat ve vztahu ke konkrétnímu smluvnímu vztahu. Intenzita změny okolností přitom musí být natolik zásadní, že v jejím důsledku nelze po zavázané straně rozumně požadovat uzavření budoucí smlouvy; zavázaná strana by s vědomím nastalých podmínek na sebe povinnost budoucí smlouvu uzavřít nikdy nepřijala.
13. V daném případě bylo prokázáno, že žalobkyně uzavřela se žalovanou smlouvu o smlouvě budoucí dne 9. 7. 2021, tedy v době, kdy žalovaná měla v úmyslu kandidovat z první pozice kandidátní listiny hnutí [REDAKCE] ve volbách do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky a kdy sama žalobkyně byla také členem tohoto hnutí a zároveň předsedkyní jeho krajské organizace. Žalobkyně v této době zastávala i post asistentky poslance za hnutí [REDAKCE] [REDAKCE], organizovala věci pro chod strany. Vztahy obou účastnic řízení byly v této době (v době podpisu smlouvy o smlouvách budoucích) více než jen kolegiální, dalo by se říci, že dokonce přátelské, když spolu byly v úzkém kontaktu nejen v rámci volební kampaně, ale i ohledně kroků směřujících k zajištění zázemí žalované po vzniku poslaneckého mandátu (jak bylo zjištěno okresním soudem např. z výpovědi žalobkyně). Tyto dobré vztahy vyplývaly a byly úzce spojeny

právě s jejich společným působením a zájmy v rámci hnutí [REDAKCE] poté, co žalobkyně, jak sama rovněž uvedla v rámci své výpovědi, prosadila, aby žalovaná byla lídrem kandidátky v Královehradeckém kraji. Po uzavření zmiňované smlouvy však došlo k vyloučení žalobkyně z řad členů hnutí [REDAKCE] s odůvodněním, že tato ohrozila a poškodila dobré jméno tohoto hnutí. Žalobkyně se proti tomuto aktu mimo strukturu hnutí nebránila, nedosáhla jeho zrušení, proto i odvolací soud stejně jako soud okresní na dané rozhodnutí pohlíží jako na platné (§ 16a zák. č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích). Po tomto vyloučení (a v jeho důsledku) však došlo ke zcela zásadní změně v rámci osobního vztahu samotných účastnic. Vztah mezi nimi se výrazně narušil, nelze již mluvit o kolegiálnosti, natož snad o přátelství, naopak mezi nimi panuje značné napětí a nedůvěra, o čemž vypovídá nejen obsah písemných podání obou účastnic (např. upomínka ze dne 30. 9. 2022, ve které žalobkyně požaduje na žalované úhradu smluvní pokuty ve výši 800 000 Kč, nebo dopis žalované ze dne 8. 11. 2021 včetně příloh, v němž žalovaná sděluje žalobkyni, že její vyloučení z důvodu ohrožování dobrého jména hnutí [REDAKCE] může v případě vzájemné spolupráce ohrozit postavení žalované jakožto poslankyně za dané hnutí), ale i jejich postoj k celé záležitosti, který vyústil podáním žaloby. Právě ztráta důvěry a napjaté vztahy mají v daném případě podstatný význam s ohledem na typ realizační smlouvy, jejímž předmětem je zajištění služeb asistenta. Odvolacímu soudu se shodně jako soudu okresnímu jeví jako nepředstavitelné, aby za této situace žalobkyně pro žalovanou vykonávala funkci asistentky, která by s ní měla úzce spolupracovat a s ohledem na organizování jejího programu být jakousi její pravou rukou. Takovýto vztah se totiž nevyhnutelně pojí s důvěrou a loajalitou, která je mezi účastnicemi de facto zcela vymizelá. Tento rozvrat osobních vztahů mezi účastnicemi považuje odvolací soud v poměrech dané věci za tak zásadní změnu okolností, pro kterou nelze zavázanou stranu (žalovanou) nadále nutit k uzavření samotných realizačních smluv. Proto nezbyvá než uzavřít, že v důsledku této změny okolností zanikla povinnost žalované uzavřít budoucí (realizační) smlouvy, které jsou předmětem žaloby.

14. Lze také předpokládat, že vyloučení žalobkyně z hnutí [REDAKCE] by v případě, že by měla vykonávat funkci asistentky žalované, mohlo mít výrazný vliv i na pozici a pověst žalované coby poslankyně za zmiňované hnutí. Obsahem smlouvy o smlouvě budoucí bylo prokázáno, že předmětem realizačních smluv měl být závazek žalobkyně zajistit pro žalovanou služby asistenta, jejichž věcný rozsah spočíval mimo jiné v organizování poslaneckých dnů a zajišťování styku s občany. Za daných okolností si lze pouze stěžít představit a na žalované dle názoru odvolacího soudu nelze rozumně spravedlivě požadovat, aby se jakožto poslankyně hnutí [REDAKCE] ve vztahu k veřejnosti a svým voličům prezentovala prostřednictvím osoby, která byla z řad hnutí vyloučena pro poškození jeho dobrého jména. Tato skutečnost by nejenže působila nepatřičně (nevhodně), ale mohla by jistě vést i k poškození postavení žalobkyně jednak v očích jejích voličů, ale i uvnitř hnutí samotného, za které kandidovala a jež reprezentuje.
15. Odvolací soud se zřetelem ke shora uvedeným závěrům napadený rozsudek okresního soudu ve výroku I. jako věcně správný podle § 219 o. s. ř. potvrdil.
16. Pouze na okraj odvolací soud považuje za vhodné doplnit, že se neztotožňuje s názorem okresního soudu ohledně výzvy k uzavření realizačních smluv, a to jednak ve vztahu k době, do kdy musela být tato učiněna, tak i pokud jde o závěr okresního soudu, že žalobkyně včas nevyzvala žalovanou k uzavření daných smluv. Ustanovení § 1785 o. z. upravuje lhůtu k výzvě k uzavření budoucí smlouvy. Na vůli smluvních stran je ponecháno, zda do smlouvy o smlouvě budoucí vtělí ujednání o délce této lhůty; neučiní-li tak, aplikuje se právě zákonná lhůta jeden rok. Lhůta k výzvě na uzavření smlouvy je prekluzivní (§ 654 a § 1788 odst. 1 o. z.) a na její běh se obdobně aplikují zákonná

ustanovení občanského zákoníku o běhu promlčecích lhůt (§ 654 odst. 2 o. z.). Nedohodnou-li se strany jinak, běží lhůta od uzavření smlouvy; je-li však povinnost uzavřít budoucí smlouvu navázána na naplnění podmínek či uplynutí času, běží lhůta zpravidla od naplnění takových podmínek, resp. od stanoveného okamžiku (k tomu srov. např. komentář dostupný na portálu beck-online: Petrov, J., Výtisk, M., Beran, V. a kol. Občanský zákoník. Komentář. 2. vydání (1. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2022). V daném případě se účastnice ve smlouvě o smlouvách budoucích zavázaly uzavřít realizační smlouvy nejpozději do jednoho měsíce ode dne vzniku mandátu poslankyně žalované. Smlouva neobsahovala žádnou zmínku o délce lhůty pro učinění výzvy k uzavření budoucích smluv. Zákonná lhůta jednoho roku pro učinění předmětné výzvy tak počala běžet od splnění sjednané podmínky (vzniku mandátu) a uplynutí času (jednoho měsíce od vzniku mandátu), tj. od 9. 11. 2021, tedy nikoliv od 9. 10. 2021, jak se domníval okresní soud. Neobstojí ani argument žalobkyně, že smluvní strany vyloučily předchozí zaslání výzvy, když projevíly vůli uzavřít jednotlivé smlouvy ve stanovené lhůtě. Žalobkyni je třeba přisvědčit, že ustanovení upravující smlouvu o smlouvě budoucí jsou dispozitivní. Z obsahu samotné smlouvy o budoucích smlouvách ze dne 9. 7. 2021 se však nijak nepodává, že by strany výslovně vyloučily obligatorní náležitost smlouvy o smlouvách budoucích, tedy nutnost výzvy k uzavření realizačních smluv. Pokud tak neučinily, uplatní se zákonná úprava obsažená v ustanovení § 1785 o. z. Odvolací soud však nesdílí názor soudu okresního, že by z provedených svědeckých výpovědí nebylo prokázáno, že by žalobkyně žalovanou k uzavření realizačních smluv řádně vyzvala. Sám zákon formální požadavky na podobu výzvy k uzavření budoucí smlouvy nepředkládá, záleží na dohodě stran. V tomto směru si však ani účastnice samotné žádné požadavky na podobu či obsah výzvy nestanovily. Proto pokud svědci v rámci svých výpovědí uváděli, kdy, kde a za jakých okolností žalobkyně vůči žalované učinila ústní výzvu k uzavření smluv, a současně také uvedli, že se měla týkat výkonu funkce asistentky pro žalovanou, lze takovouto výzvu považovat v daném kontextu za dostatečnou. S ohledem na výše uvedený závěr o změně okolností způsobujících zánik povinnosti žalované realizační smlouvy uzavřít, však odvolací soud i s ohledem na hospodárnost řízení neprováděl opakovaný výslech zmiňovaných svědků, když by ani závěr o učinění výzvy k uzavření realizačních smluv nemohl docílit jiného (pro žalobkyni příznivějšího) rozhodnutí ve věci.

17. Odvolací soud nesdílí názor okresního soudu ohledně důvodnosti moderace náhrady nákladů řízení ve smyslu ustanovení § 150 o. s. ř. Smyslem tohoto ustanovení je zohlednit jiné, výjimečné okolnosti, které mají vliv na spravedlivost rozhodnutí o náhradě nákladů řízení. Jak bylo řečeno výše, v daném případě došlo po uzavření smlouvy o smlouvách budoucích k zásadní změně okolností, mající svůj základ ve vyloučení žalobkyně z hnutí [REDAKCE], a to zejména v rovině osobních vztahů obou účastnic řízení, ale i vztahů profesních. Žalobkyně byla na tuto skutečnost (změnu okolností) ze strany žalované upozorněna již v dopise ze dne 8. 11. 2021. Pokud se přesto rozhodla podat žalobu (a to po cca roce od této události), musela si být vědoma následků případného neúspěchu v řízení spojených s povinností náhrady nákladů řízení. O to více, když sama byla právně zastoupena. Odvolací soud ve vztahu obou účastnic, jejich dřívější spolupráci, následné změně okolností či snad dokonce v postavení žalované coby poslankyně Parlamentu České republiky nespátřuje, na rozdíl od okresního soudu, důvody hodné zvláštního zřetele, pro které by ve věci zcela úspěšně žalované neměla být přiznána plná náhrada nákladů řízení.
18. Odvolací soud proto změnil výrok II rozsudku okresního soudu o nákladech prvoinstančního řízení, a to tak, že dle ustanovení § 142 odst. 1 o. s. ř. procesně plně úspěšně žalované přiznal vůči neúspěšné žalobkyni právo náhradu nákladů, které účelně vynaložila. Celkové žalovanou účelně vynaložené náklady v řízení před okresním soudem činily 61 922 Kč. Náklady sestávají z odměny za zastupování advokátem v celkové výši

27 500 Kč, tj. za 11 úkonů právní služby (převzetí a příprava zastoupení, účast na jednání soudu ve dnech 12. 1. 2023, 14. 3. 2023, 11. 4. 2023, 2. 5. 2023, 27. 6. 2023, 31. 8. 2023 a 26. 10. 2023, sepis vyjádření ve věci samé ze dne 30. 3. 2023, 20. 7. 2023 a sepis písemného závěrečného návrhu dne 21. 9. 2023) po 2 500 Kč dle § 7 bod 5., § 9 odst. 1, § 9 odst. 3 písm. b/ a § 11 odst. 1 písm. a/, d/ a g/ vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif (dále jen „AT“), paušální náhrady hotových výdajů příslušející k těmto úkonům právní služby po 300 Kč (celkem 3 300 Kč) dle § 13 odst. 1 a 4 AT, náhrady za ztrátu času v celkové výši 7 000 Kč za 70 půlhodin po 100 Kč dle § 14 odst. 1 písm. a/ AT, cestovného (k jednání u okresního soudu ve dnech 12. 1. 2023, 14. 3. 2023, 11. 4. 2023, 2. 5. 2023, 27. 6. 2023) v celkové výši 9 741,20 Kč za 5x cestu [redacted] – [redacted] a zpět (celkem 1 300 km) osobním automobilem obch. zn. Škoda, reg. zn. [redacted], o průměrné spotřebě 5,2 l/100 km a ceně nafty a opotřebení dle vyhlášky č. 467/2022 Sb. ve znění účinném do 30. 6. 2023, cestovného (k jednání u okresního soudu dne 31. 8. 2023) v celkové výši 1 817 Kč za 1x cestu [redacted] – [redacted] a zpět (celkem 260 km) osobním automobilem obch. zn. Škoda, reg. zn. [redacted], o průměrné spotřebě 5,2 l/100 km a ceně nafty a opotřebení dle vyhlášky č. 467/2022 Sb. ve znění účinném od 1. 7. 2023, cestovného (k jednání u okresního soudu dne 26. 10. 2023) v celkové výši 1 817 Kč za 1x cestu [redacted] – [redacted] a zpět (celkem 260 km) osobním automobilem obch. zn. Škoda, reg. zn. [redacted], o průměrné spotřebě 5,2 l/100 km a ceně nafty a opotřebení dle vyhlášky č. 467/2022 Sb. ve znění účinném od 1. 7. 2023, a náhrady daně z přidané hodnoty ve výši 21 % z celkové částky 51 175,20 Kč. Podle § 149 odst. 1 o. s. ř. uložil odvolací soud žalobkyni povinnost zaplatit náklady řízení k rukám zástupce účastníka. Lhůta k zaplacení nákladů byla stanovena v souladu s ust. § 160 odst. 1 o. s. ř.

19. Odvolací soud nepřiznal žalované na nákladech právního zastoupení odměnu za vyjádření k upomínce (resp. k předžalobní výzvě) právního zástupce žalobkyně ze dne 31. 10. 2022. Zmiňované vyjádření nepředstavuje úkon právní služby dle § 11 odst. 1 a odst. 2 advokátního tarifu, a to ani analogicky postupem podle § 11 odst. 3 advokátního tarifu. Sama předžalobní výzva je mezi úkony právní služby v advokátním tarifu oproti reakci na tuto výzvu výslovně zařazena, viz § 11 odst. 1 písm. d) advokátního tarifu. Byť citované písmeno ustanovení umožňuje přiznat i úkon právní služby v podobě písemného podání nebo návrhu ve věci samé, věc sama je soudní praxí vykládána jako předmět, pro nějž se řízení vede, v řízení sporném je to nárok, o kterém má být v řízení věcně rozhodnuto (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 28. 8. 1997, sp. zn. 2 Cdon 484/97), tedy nelze zde podřadit vyjádření k předžalobní výzvě v předsoudní fázi řízení. Navíc nelze přehlédnout, že obsah tohoto vyjádření se nijak výrazně neliší od obsahu vyrozumění o nemožnosti uzavřít realizační smlouvy (včetně příloh), které žalovaná žalobkyni zaslala již dne 8. 11. 2021, tedy lze též uzavřít, že takové (další) vyjádření nebylo potřebné k účelnému bránění práva žalované. Dále odvolací soud nepovažoval za účelně vynaložený náklad řízení odměnu advokáta za sepis vyjádření ze dne 25. 4. 2023. V uvedeném vyjádření žalovaná pouze informovala okresní soud, že prozatím netrvá na výsledku jí navrhovaných svědků, jejichž účast měla sama k dalšímu jednání soudu zajistit. Žalovaná v tomto neuvedla žádnou novou okolnost, týkající se skutkových nebo právních úvah, a je nepochybné, že toto vyjádření nebylo potřebné k účelnému bránění práva žalované, kdy navíc toto sdělení mohla soudu přednést na následném jednání ve věci samé, když okresní soud sám svědky k jednání neobesílal.
20. Pro účely rozhodnutí o náhradě nákladů řízení nebylo vycházeno z tarifní hodnoty 1 680 000 Kč, jak uplatňovala žalovaná. Předmětem řízení je nahrazení projevu vůle uzavřít smlouvy o zajištění služeb poslance, na základě kterých by měla žalobkyně vykonávat pro žalovanou funkci asistentky. V daném případě však nelze z obsahu spisu

dospět k jednoznačné částce, jež by vyjadřovala cenu předmětu řízení (jak tomu kupříkladu bývá u kupních smluv na prodej nemovitosti). V žalobě samé je sice v realizační smlouvě uvedena částka za poskytování služeb 35 000 Kč měsíčně s tím, že smlouva má být uzavřena na dobu trvání mandátu poslankyně, bez možnosti její výpovědi. Nelze však přehlédnout, že žalobkyně se žalobou domáhala i určení obsahu samotné smlouvy a tedy ani částka, ani doba trvání smlouvy nebyla (s ohledem na zamítnutí žaloby) postavena najisto. Zmiňované období mandátu poslankyně navíc může být velice proměnlivé i v závislosti na vývoji stavu politického prostředí (např. předčasné volby, obhájení mandátu, atd.).

21. Podle zmíněného výsledku řízení pak byly odvolacím soudem k odvolání žalované změněny i spolu související výroky II a III o náhradě nákladů státu v řízení před okresním soudem (§ 148 odst. 1 o. s. ř.), a to tak, že náklady, které státu vznikly v souvislosti s výplatou svědečného v celkové výši 3 049,53 Kč, uložil zaplatit pouze žalobkyni jako procesně neúspěšné straně.
22. O nákladech odvolacího řízení krajský soud rozhodl v souladu s § 224 odst. 1 a § 142 odst. 1 o. s. ř. a v odvolacím řízení procesně plně úspěšně žalované přiznal vůči neúspěšné žalobkyni právo na náhradu nákladů, které účelně vynaložila. Celkové žalovanou účelně vynaložené náklady v odvolacím řízení činily 11 025,50 Kč. Náklady sestávají z odměny za zastupování advokátem v celkové výši 5 000 Kč, tj. za 2 úkony právní služby (sepis odvolání a účast na jednání odvolacího soudu) po 2 500 Kč dle § 7 bod 5., § 9 odst. 1, § 9 odst. 3 písm. b/ a § 11 odst. 1 písm. d/ a g/ vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátní tarif (dále jen „AT“), paušální náhrady hotových výdajů příslušející k těmto úkonům právní služby po 300 Kč (celkem 600 Kč) dle § 13 odst. 1 a 4 AT, náhrady za ztrátu času v celkové výši 1 000 Kč za 10 půlhodin po 100 Kč dle § 14 odst. 1 písm. a/ AT, cestovného (k jednání odvolacího soudu dne 21. 2. 2024) v celkové výši 2 512 Kč za 1x cestu [redacted] – [redacted] a zpět (celkem 330 km) osobním automobilem obch. zn. Škoda, reg. zn. [redacted], o průměrné spotřebě 5,2 l/100 km a ceně nafty a opotřebení dle vyhlášky č. 398/2023 Sb., a náhrady daně z přidané hodnoty ve výši 21 % z celkové částky 9 112 Kč. Podle § 149 odst. 1 o. s. ř. uložil odvolací soud žalobkyni povinnost zaplatit náklady řízení k rukám zástupce účastníka. Lhůta k zaplacení nákladů byla stanovena v souladu s ust. § 160 odst. 1 o. s. ř.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí je přípustné dovolání, jestliže napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně anebo má-li být dovolacím soudem vyřešena právní otázka posouzena jinak. Přípustnost dovolání (§ 237 až 238a) je oprávněn zkoumat jen dovolací soud. Dovolání lze podat do dvou měsíců od doručení rozsudku u Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou a rozhoduje o něm Nejvyšší soud ČR se sídlem v Brně.

Hradec Králové 21. února 2024

Mgr. Šárka Petrová v. r.
předsedkyně senátu

Shodu s prvopisem potvrzuje [redacted].